

от 16 июля 1943г. / Сборник руководящих и инструктивных материалов по всеобщему обучению детей. – Наркомпрос СССР. – 1944.

8. Петренко О.Б. Врахування гендерних особливостей молодших школярів у навчально-виховному процесі // Оновлення змісту, форм і методів навч. і виховання в зал. освіти. – Наукові записки РДГУ, 2003. – Вип. 26. – С. 123–131.
9. Пыжиков А.В. Ленинизм и сталинизм: идеологические разночтения // Вопросы философии. – 2001. – № 6. – С. 73–81.
10. Пыжиков А.В. Раздельное обучение в советской школе // Педагогика. – 2004. – № 5. – С. 78–84.

УДК 371. 315. 7

Петухова Л.Є.

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІН ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНОГО ЦИКЛУ

Особливості нинішнього етапу розвитку цивілізації пов'язані із загостренням комплексу ключових проблем розвитку суспільства. До них належать економічні, екологічні та енергетичні кризи, а також загострення соціальних і національних конфліктів. Технологічний тип культури, технократичне мислення, що на перших етапах сприяли суспільному прогресу, сьогодні активно породжують засоби знищення людства. У структурі особистості починають панувати прагматизм і духовне зубожіння, превалюють антинаукові забобони, спостерігається падіння престижу освіченості та загального стану наукової грамотності.

Це спонукало в останні два десятиріччя розвинені країни світу до активного пошуку нової парадигми реформування освіти, моделей і освітніх технологій, нового змісту освіти, орієнтованого на інтереси і розвиток особистості.

У зв'язку зі зміною змістових компонентів освіти відбуваються удосконалення технологій їх реалізації у практиці роботи навчально-виховних закладів. Сьогодні, впроваджуючи нові знання, педагоги поряд з традиційними потребують забезпечення інформаційними та комунікаційними технологіями. Без знань комп'ютерних технологій, без умінь орієнтуватись в інформаційному просторі, володіти та оперувати інформацією людина не зможе набути відповідної професії, що відповідатиме потребам ринку праці.

Особлива роль у цьому процесі відводиться вищій педагогічній школі, оскільки саме вона покликана підготувати педагогічні кадри для загальноосвітньої, професійної і вищої школи здатних забезпечити всебічний розвиток особистості, формування її розумових, фізичних і естетичних здібностей, високих моральних якостей, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого та культурного потенціалів суспільства.

Так, у процесі вивчення дисциплін педагогічного циклу, до яких належить історія педагогіки, формуються теоретичні основи підготовки майбутнього вчителя. На сьогодні накопичено достатній досвід і значний фактичний матеріал традиційної методичної системи вивчення таких курсів. Однак, зазначена система вже недостатньо узгоджується з новою парадигмою й доктриною розвитку освіти України в ХХІ столітті, зокрема, в частині використання нових інформаційних технологій для інтенсифікації процесу навчання, розвитку творчого мислення студентів, формування умінь працювати в умовах комп'ютерного середовища, а також розробки особистісної траєкторії вивчення дисципліни.

З огляду на зазначені завдання суттєвого значення набуває використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у навчальному процесі.

Мета статті полягає в тому, щоб розкрити експериментальні кроки практичної реалізації комп'ютерних інформаційних технологій при викладанні історії педагогіки майбутнім вчителям початкових класів.

Як показали результати нашого дослідження, значний освітній потенціал містить у собі проект "Херсонський віртуальний університет", що дозволяє по-іншому побудувати

проведення лекційних і семінарських занять, організувати самостійну роботу студентів і контроль знань. В основі методичної системи закладено комплексний підхід до організації навчального процесу, умови формування якостей майбутнього вчителя початкових класів; фундаментальні положення теорії та історії педагогіки, нова парадигма в умовах національного відродження держави, а також теоретичні розробки психології та педагогіки творчості (А.Андрєєв, В.Маляко, О.Пономарьов), психології самовиховання і педагогічних засад його організації (А.Макаренко, Л.Рувинський, В.Сухомлинський); цілісної побудови навчально-виховного процесу (В.Ільїн, М.Кларін); використання інформаційних технологій у навчальному процесі (М.Жалдак, Ю.Рамський, О.Співаковський та інші).

На базі ІКТ кожен викладач має можливість викласти на сайт проекту навчальні матеріали: тексти лекцій, методичні рекомендації до семінарських, лабораторних, практичних робіт, самостійної роботи, тести, творчі завдання. Завдяки цьому підходу кожен студент має можливість в зручний час з будь-якого місця, де є доступ до Інтернету ознайомитись з лекційним матеріалом. А викладач під час проведення лекції отримує можливість не задиктовувати певні моменти, або взагалі все, а створювати проблемні ситуації, вивільняє час для проведення дискусії з окремих питань, пояснення найскладніших для розуміння тем. Шляхом використання відеопроєкційної апаратури, текст лекції знаходиться на екрані, полегшуючи сприйняття навчального матеріалу. Без зайвих зусиль лектор демонструє відеороліки, фрагменти історичних фільмів, під час якого студенти мають виділити суттєві риси педагогічної системи, що демонструється.

Значно полегшується підготовка студентів до семінарських занять. Водночас необхідно зазначити, що, оскільки підготовка до занять з гуманітарних дисциплін найчастіше носить реферативний характер, з отриманням студентами доступу до ресурсів глобальної мережі особливого значення набуває проблема плагіату. Поширеною, на жаль, стає ситуація, коли студент користується чужою роботою з колекції рефератів, розміщеної в Інтернеті, і майже не змінюючи її, видає за свою власну. В Україні вже розроблюється система, яка у майбутньому дозволить вирішити цю проблему, хоча б на рівні магістерських і дипломних робіт. На сьогодні ж перед викладачем стоїть завдання формування таких тем для семінарських занять, що вимагали б від студентів не просто відтворення інформації (репродуктивної діяльності), а творчого підходу, проведення порівняльного аналізу, систематизації отриманих даних. Навички користування ІКТ можуть стати студентам у пригоді на даному етапі при побудові діаграм, історико-логічних схем, створення таблиць, тобто представлення навчальних даних у структурованому, легкому для сприйняття вигляді.

Наведемо приклад таких завдань:

Внесіть у таблицю дидактичні принципи і висловлювання Я.Коменського, що сформульовані в XVI – XVIII розділах “Великої дидактики”:

Дидактичні принципи	Висловлювання Я.Коменського
---------------------	-----------------------------

Такого роду завдання сприяють більш творчому підходу до аналізу історико-педагогічних класичних творів.

Зі зміщенням акцентів на самостійну роботу студентів перед викладачем постає завдання чітко спланувати цю роботу. Перспективною і доцільною у цьому напрямку для означеного циклу дисциплін нам вбачається проектна методика. Результатом проекту може бути презентація, Web-сторінка, будь-який електронний документ, найкращі з яких розміщуються на сайті як додаткові матеріали для інших студентів.

У зв'язку з переходом до Болонської системи і зменшенням аудиторних годин особливу увагу необхідно звернути на проведення нестандартизованого (розробленого автором) комп'ютерного тестування. У процесі розробки і підготовки до використання у наступному навчальному році тести поточного та заключного контролю (за видом контролю), констатуючі, діагностуючі і прогностичні (за метою застосування).

Серед видів тестування є тести закриті, відкриті та комбіновані з наступними типами питань: вибір один з багатьох, кілька з багатьох, введення тексту, упорядкування, введення одного чітко заданого слова, відповідність, послідовність упорядкування, текстове поле.

На думку С.Вітвицької, доцільно виділити наступні психолого-педагогічні вимоги для результативного тестового контролю знань:

1. Поступове впровадження тестового контролю, що дасть змогу студентів психологічно підготуватися. Розпочинати слід з простих тестів, через деякий час вводячи більш складні конструкції.
2. Завдання повинні мати комплексний характер.
3. Тестовий контроль мусить гарантувати об'єктивність оцінки знань, умінь, і навичок студентів, сприяти усуненню суб'єктивізму, а відтак і формуванню позитивного ставлення до навчального предмета, а також викладача.
4. Важливим є дотримання організаційної чіткості в проведенні тестового контролю, яка передбачає: наявність оргмоменту, під час якого педагог пояснює тестові завдання, дає відповіді на запитання студентів, обов'язково визначає час необхідний для виконання роботи; в разі необхідності, забезпечення кожного студента бланком відповідей стандартного зразка, що великою мірою заощаджує час студентів і викладачів.
5. Тестові завдання мають змогу значно скоротити час очікування студентами оцінки після виконання завдання, що є дуже суттєвим фактором як психологічним, так і виховним.
6. Обов'язково слід зробити аналіз результатів тестування

У якості прикладу наведемо фрагмент такого відкритого тесту з теми: “Виникнення освіти й виховання в світовій суспільній цивілізації”.

Про особливості якої виховної системи Ксенофонт писав: “Дівчата повинні були бігати для зміцнення тіла, боротися, кидати диск, кидати списа, щоб майбутні діти їх були міцними. Діючі устами забороняли їм балувати себе, вести зніжений спосіб життя”:

1. Афінської;
2. Спартанської;
3. Елінської;
4. Ранньопервісної.

Прикладом закритого тесту може бути такий варіант завдання з теми: “Педагогічна система К.Д.Ушинського”. Сформулюйте поняття (за К.Д.Ушинським) “Теорії формальної та матеріальної освіти”. Яку оцінку надавав К.Д.Ушинський цим теоріям?

Логічно, як варіант заключного контролю вивчення теми поставити перед студентами завдання заповнити структурно-логічну схему та відповісти на запитання. Прикладом такої форми роботи може бути підсумковий контроль з теми “Педагогіка епох Реформації та Просвіти” (XVI–XVIII ст.).

1	Автор, епоха, держава
2	Характеристика епохи, світогляду
3	Фактори розвитку особистості
4	Мета та завдання
5	Принцип природовідповідності
6	Місце виховання (сім'я, школа)
7	Завдання змісту і принципи навчання
8	Форми організації навчання
9	Трудове виховання
10	Моральне виховання
11	Інші аспекти виховання
12	Учитель-вихователь, вимоги до нього
13	Оцінка педагогічної теорії

Проведення тестів відповідно до означених вимог дозволяє зменшити емоційне напруження студентів, зробити більш прозорою і об'єктивною систему оцінювання їх досягнень.

Таким чином, педагогічно доцільне використання ІКТ у навчальному процесі містить у собі значний потенціал і може підсилити наступні процеси:

- розвиток мотивації;
- посилення інтересу;
- розвиток мислення, інтуїції і розумових здібностей учнів;
- формування творчих можливостей особистості;
- використання активних методів навчання в умовах раціонального поєднання різних організаційних форм навчання на основі НІТН;
- індивідуалізація і диференціація навчання;
- розвиток самостійності;
- підвищення ролі наочності;
- збільшення арсеналу засобів пізнавальної діяльності, опанування сучасними методами наукового пізнання, пов'язаними із застосуванням комп'ютерів;
- розширення кола вправ, практичних та творчих робіт при вивченні дисциплін історико-педагогічного циклу.

Перехід до активного використання ІКТ у процесі навчання містить у собі певні проблеми, найголовнішою з яких, нам здається, відсутність відповідної підготовки викладачів ВНЗ до використання комп'ютера. У перспективі передбачається розробка відповідного методичного курсу з історії педагогіки, створення необхідного дидактичного забезпечення для студентів, які вивчають цей предмет.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 316 с.
2. Овчарук О. Сучасні тенденції розвитку змісту освіти в зарубіжних країнах // Шлях освіти. – 2003. – №2. – С.17–21.
3. Педагогика и психология высшей школы: Учебное пособие. – Ростов н/Д: Фенікс, 2002. – 544с.

УДК 37.034

Покровщук Л.М.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

На сучасному етапі демократичного розвитку українського суспільства особливої гостроти і актуальності набувають питання творчого розвитку особистості, здатної глибоко сприймати, високо цінувати і цілеспрямовано примножувати матеріальні і духовні цінності. Як зазначено у Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті головною метою системи освіти є створення умов для розвитку і самореалізації кожної особистості як громадянина України, формування покоління, здатного навчатися впродовж життя, створювати і розвивати цінності громадянського суспільства. Школа покликана розвивати творчі здібності особистості, підтримувати обдаровану молодь у сфері науки, техніки, культури і мистецтва.

У педагогічному забезпеченні пріоритетних напрямів та завдань шкільної освіти і виховання важливою є професійна діяльність вчителів образотворчого мистецтва,